HASEN BİN SABBÂH EL-BEZZÂR

Hadîs imâmı. İsmi, Hasen bin Sabbâh bin Muhammed el-Bezzâr el-Bağdâdî olup, künyesi Ebû Ali el-Vâsıtî'dir. Bâğdad'da doğmuş olup, yine Bâğdad'da 249 (m. 863)'de Rabî-ül-âhır ayında vefât etmiştir.

Büyük hadîs âlimi olan Hasen bin Sabbâh, Süfyân bin Uyeyne, Ebün-Nasr, Vekî' bin Cerrah, Velid bin Müslim, Zeyd bin Hâbbâb, İshâk bin Yûsuf el-Ezrak, Ca'fer bin Avn, rûh bin Ubâde, Ebû Usâme, Ahmed bin Hanbel, Ali bin el-Medînî ve daha birçok âlimden ilim almış, hadîs-i şerîf öğrenmiştir.

İmâm-ı Buhârî, Ebû Dâvûd, Tirmizî, İbrâhîm el-Harbî, Ebû Bekr el-Bezzâr, Ebû Bekr bin Âsım, Abdullah bin Ahmed, İbn-i Naciye, Ali bin Abdülazîz el-Begâvî, Ebû Bekr es-Sigânî (Muhammed bin İshâk), Ebû İsmail et-Tirmizî ve bir çok âlim de Hasen bin Sabbâh el-Bezzâr'dan hadîs-i şerîf öğrenmiş ve rivâyet etmişlerdir. İmâm-ı Ahmed bin Hanbel: Ebü'l-Ali el-Vâsıtî'nin rivâyetlerini yazınız. O sikadır (sağlam ve güvenilir) ve sünneti iyi bilir. Onun hayır işlemediği hiç bir günü yoktur" buyurur, onun çok kıymetli, amel-i sâlih işliyen, çok hayır yapan, mübârek bir zât olduğunu her yerde beyân ederdi. Ebû Hatim: "Hasen bin Sabbâh Ebû Ali el-Vâsıtî hadîsde sadûk (râvide aranan şartların hepsine hâiz ve çok doğru) bir zât olup, Bâğdad'da kadr-ü kıymeti pek çoktur" buyurdu.

İmâm-ı Nesâî ise, onun Bâğdad'da hadîs aldığı üstâdların ve kendisinin; sâlih, kıymetli zâtlar olduğunu söylemiştir. İbn-i Hibbân da onu sika râviler arasında zikretmiştir. Son derece haramlardan sakınan, dünyâya kıymet vermeyen, şüphelilerden dâima uzaklaşarak yaşayan Ebû Ali Vâsıtî (radıyallahü anh), insanların hayırlılarından idi.

Hıfzının sağlamlığı, İslâmiyeti yaşamaktaki çok fazla gayreti sebebiyledir ki, rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfler, Buhârî, Müslim ve Sünen kitaplarında yer almıştır.

Buhârî'de ve Müslim'de bu zâttan başka üç tane daha Bezzâr geçmektedir ki, onlara bu isim kumaş ticâreti yaptıklarından verilmiştir. Diğerleri Muhammed bin Seken el-Bezzâr, Bişr bin Sabit el-Bezzâr ve Halef bin Hişâm el-Bezzâr el-Mukrî'dir. Bu dört zâta el-Bezzâz-ı Bizâzeyn denilir. Hepsinin de rivâyetleri uygun olup, Buhârî ve Müslim hepsini aynı derecede kabûl etmişlerdir.

Herkese iyiliği emreden ve kötülükten nehyeden (yasaklayan) Ebû Ali el-Vâsıtî, zamanının halifesi Me'mûn'a da, emri bil-ma'rûf yapmıştır. Buyurdu ki: Üç defa halife Me'mûn'un yanına girdim. Başımı kaldırdım ve ona iyiliği emrettim. Beni böyle konuşmaktan men etti. İkinci defa girdiğimde, yine iyiliği emrettim. Bana; "Sen iyiliği mi emrediyorsun?" dedi. "Hayır fakat kötülükten men ediyorum" dedim. Bunun üzerine beni sopa ile dövdükten sonra serbest bıraktılar. Üçüncü defa yanına çıktığımda bana: "Sen Hazreti Ali hakkında, kötü şeyler mi söylüyorsun?" diye sordu. "Allahü teâlâ, benim efendim, seyyidim Hazreti Ali'ye ve senin efendine rahmet etsin. Ben Yezîd'e söğmüyorum. Çünkü, o senin amcanın oğludur. Kaldı ki, benim efendim Hazreti Ali'ye mi söğeceğim" cevâbını

verdim. Halife Me’mûn “Yolunu açınız” dedi, ben de serbestçe çıktım gittim.

O zaman meşhûr bir fitne olan ve Mu’tezile fırkasının ehl-i sünnet akaidine uygun olmayan “Kur’ân-ı kerîm mahlûktur” bozuk inançlarını kabûl etmeyip, İmâm-ı Ahmed bin Hanbel gibi ehl-i sünnet i’tikâdını muhafaza ve müdâfaa etti. Bu yüzden işkencelere ma’rûz kalmış ve daha sonra Anadolu taraflarına hicret etmişti. Bu fitne kalktığı zaman, o vefât etmişti.

Hasen bir Sabbâh el-Bezzâr’ın (radıyallahü anh) Kitâb-üs-Sünen isimli bir hadîs kitabı vardır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 476

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-2, sh. 289

3) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 119

4) Mîzân-ül-i’tidâl cild-1, sh. 499

5) Mu’cem-ül-müellifîn cild-3, sh. 231